موفقیت ایران در رفع تحریم خاموش

در این شطرنج نفتی، تاکنون ایران توانسته است حملات مختلف آمریکا را دفع کند؛ هم بازاربایی خاموش را خنثی کرده و هم مانع از تصویب طرح آمریکایی عربستان در نشست اخیر اوپک شده است. اما از این پس چه خواهد شد؟ بسیاری از تحلیل گران معتقدند شدت تحریم های نفتی آمریکا به هیچ وجه مشابه دوره قبلی تحریم ها نخواهد شد. البته شرایط بازار و همچنین اقدامات ایران نیز در این شرایط، بسیار تعیین کننده است.

شطرنج نفتی ترامپ و ایران در ۴ پرده

برگ‌های برنده ایران علیه تحریم نفتی

جواد غیاثی
info@khorasannews.com

به نظر می رسد آمریکا، در مسیر تقویت تحریم ها علیه کشورمان، بر نفت تمرکز ویژه‌ای دارد. بخش اول این گزارش ما نشان خواهد داد که آمریکا، بعد از روی کار آمدن ترامپ، در چهار مقطع، حتی قبل از خروج از برجام، به روش های گوناگون تلاش کرده است، ایران را از صادرات نفت محروم کند. در بخش دوم نیز با تشریح وضعیت بازار نفت، مشخص خواهد شد که شرایط برای تحریم ایران چندان هم آسان نیست و بر اساس تحلیل ها و شواهد موجود، توضیح خواهیم داد که شدت تحریم نفت کشور در عمل چقدر خواهد بود؟

■ حمله ترامپ به منفعت اصلی ایران از برجام؛ فروش نفت

ترامپ به خوبی می داند که مهم ترین منفعت ایران از برجام، آزادشدن فروش نفت و رسیدن تولید و صادرات ایران به سطوح قبل از تحریم ها بوده است. آن ها و البته خود ما در داخل خوب می دانیم که به جز فروش نفت، ایران از حقوق دیگرش در برجام مثل عادی شدن روابط بانکی در عمل بهره ای نبرده است. لذا برای بی اثر کردن عملی برجام، فقط کافی بود ایران از درآمد نفت محروم شود. اکنون نیز که آمریکا از برجام خارج شده است، بیشترین تلاش و فشار خود را به بازار نفت و مشتریان نفتی ایران معطوف کرده است. تلاش هایی که حداقل در چهار پرده قابل بازخوانی است.

■ پرده اول؛ تحریم خاموش

تلاش آمریکا برای محروم کردن ایران از درآمد نفتی به سال ۹۷ و خروج از برجام محدود نمی شود. آمریکایی ها مدت ها قبل از خروج از برجام، تلاش های غیر رسمی بسیاری انجام دادند تا مشتریان نفتی ایران را برایند. در این مسیر، اخبار مختلفی منتشر می شد که نشان می داد آمریکایی ها در حال مذاکره و حتی اعمال فشار بر مشتریان اصلی نفتی ایران مثل هند و کره هستند تا آن ها را از خرید نفت ایران باز دارد. اما این فقط یک سوی ماجرا بود. آمریکا که ممنوعیت صادرات نفت را از سال ۲۰۱۵ لغو کرده بود، خود پا به میدان گذاشت و طبق استراتژی نفتی جدید خود که یک محور مهم آن مقابله با آمریکا بود، دست روی مشتریان ایران گذاشت. مایک زینک وزیر کشور وقت آمریکا رسما اعلام کرد که یک محور استراتژی نفتی آمریکا، مقابله با ایران است و گفت که این کشور قصد دارد با اهرم صادرات نفت، جایگزین مناسبی برای نفت ایران ایجاد کند. تا این جا نه از تحریم رسمی خبری بود و نه از تهدید مشتریان ایران به جریمه. آن چه بود یک رقابت کاملا اقتصادی بود که به گفته زینک، برای برخورد با ایران باید همیشه از آن استفاده شود. آمریکا در این استراتژی خود، قبل از همه هند را نشانه گرفت.

■ ماهیگیری آمریکا از اختلافات نفتی ایران و هند

هند، دومین مشتری بزرگ نفتی ایران است که آمریکایی ها کار خود را از این کشور شروع کردند. طبیعتا چین، بزرگ ترین مشتری نفتی ایران، به خاطر استقلال نسبی و نفوذ کمتر آمریکا در این کشور، گزینه مناسبی به این منظور نبود اما یک موضوع دیگر هم درباره هند مزیت ایجاد می کرد؛ برخی اختلافات ایران و هند که در دوره بعد از برجام رو به تعمیق گذاشته بود. ایران پیشنهاد هندی ها درباره توسعه میدان گازی فرزاد ب را رد کرده بود و هندی ها هم که خود را در این میدان صاحب حق می دانستند، درباره کاهش خرید نفت از ایران هشدار دادند. طرف ایرانی هم در اقدامی متقابل، دست به حذف تخفیف حمل نفت به این کشور و برخی دیگر از مزایا زد تا نشان دهد به راحتی به مهارا جه ها امتیاز نمی دهد. زنگنه هم اعلام کرد برای توسعه میدان گازی فرزاد ب با روس ها وارد مذاکره شده اند. در این شرایط، سفرها از واشنگتن به دهلی افزایش یافت و ناگهان خبر توافق برای صادرات نفت آمریکا به هند منتشر شد که برای بسیاری غیر منتظره بود. واردات نفت هند از ایران حدود ۳۰ درصد کاهش یافت و امکان کاهش بیشتر آن هم وجود داشت.

■ واکنش سریع ایران و بازگشت روابط نفتی با هند به حالت عادی

در این شرایط، ایران واکنش سریعی به این تحولات نشان داد و غیر از سفر رئیس جمهور، وزیر نفت و وزیر خارجه هم مذاکراتی را در پیش گرفتند تا اوضاع به شرایط معمولی برگردد. بعد از این مذاکرات و رایزنی ها، روند تحولات تغییر کرد. اوایل امسال بود که منوچهری معاون مدیرعامل شرکت ملی نفت اعلام کرد در باره میدان گازی فرزاد ب توافقاتی با هندی ها انجام شده است و تا مهرماه قرارداد امضا خواهد شد. همچنین دریافت نفت هند از ایران طی سه ماه دوم سال جاری میلادی (بهار ۹۷) همواره صعودی بود و رکوردهای جدیدی ثبت کرد. رسانه ها از تخفیفات ایران به هند خبر می دهند اما از کم و کیف آن خبری نیست. نمی دانیم که در مذاکرات چه شده و چه امتیازاتی رد و بدل شده اما آن چه واضح است آن که استراتژی آمریکا برای تحریم خاموش نفت ایران، شکست خورد و مبادلات نفتی ایران و هند نه تنها کاهش نیافت بلکه در ماه های گذشته رشد هم کرده است.

■ تحریم خاموش؛ فراتر از هند، فراتر از نفت

اما موضوع به هند و حتی به صادرات نفت نیز خلاصه نشد. آمریکایی ها بسیاری از مشتریان دیگر نفت و همچنین پتروشیمی ایران را هدف قرار دادند تا بدون تحمل هزینه خروج از برجام، ایران را از مهم ترین منفعت برجام محروم کنند. کره جنوبی نیز دریافت نفت از ایران را مقداری کاهش داد که برخی منابع علت آن را فشار آمریکا اعلام کردند. پاییز سال گذشته، رویترز در گزارشی اعلام کرد آمریکا علاوه بر مشتریان آسیایی، مشتریان اروپایی را نیز هدف قرار داده است. لهستان یکی از مشتریان اصلی ایران در اروپا نیز طبق برخی گزارش ها، از سوی آمریکایی ها تحت فشار قرار گرفت. با این حال تا بهار امسال، این تلاش ها ناموفق بود. همزمان مشتریان پتروشیمی نیز هدف قرار گرفتند. در حالی که مشکلاتی در ترکیه، چین و برخی دیگر از کشورها برای صادرات پتروشیمی ایجاد شده بود، ناظران، مهم ترین علت را فشارهای آمریکا می دانستند. در همان روزها بود که مهدوی رئیس انجمن صنفی کارفرمایی صنعت پتروشیمی، درباره بی توجهی مسئولان به تحریم خزنده و خاموش هشدار داد و از فشار آمریکا و عربستان برای حذف بزرگ ترین بازار پتروشیمی ایران خبر داد و گفت که این کشورها به دنبال حذف منابع درآمدی کشور هستند و چون پتروشیمی بزرگ ترین منبع تأمین ارز بعد از نفت است، روی آن فشار می آورند اما کسی توجهی ندارد. با این حال، مشکلات صادرات پتروشیمی به ترکیه و چین هم به مرور حل شد تا آمریکا بازی دیگری را آغاز کند.

■ پرده دوم؛ توجیه سعودی ها و خروج از برجام

آمریکا که بعد از چند بار تمدید تعلیق تحریم ها، ظاهرا نتوانسته بود، به اهداف نفتی خود علیه ایران دست یابد، دست به یک کار پرهزینه –از نظر سیاسی- زد و از برجام خارج شد. رئیس جمهور و وزیر خزانه داری آمریکا در همان روزهای ابتدایی بعد از خروج از برجام، بارها به موضوع خارج کردن نفت ایران از بازار اشاره کردند و اطمینان دادند که مشکلی از نظر کمبود عرضه و ایجاد شوک در بازار انرژی به وجود نخواهد آمد. این البته ادعای گزافی بود که به سادگی باور پذیر نبود. افزایش قابل توجه قیمت نفت، تا ۸۰ دلار، به خوبی نشان می داد که بازار انرژی از تحریم نفتی ایران نگران است اما آمریکایی ها امیدوار بودند که بتوانند با کمک مهره های خود از جمله عربستان، بر این نگرانی ها غلبه کنند. برخی اخبار نیز حکایت از آن داشت که ترامپ قبل از خروج از برجام، مذاکرات و هماهنگی های لازم را با عربستان انجام داده است تا از جبران کمبود عرضه مطمئن شود. ظاهرا سعودی ها هم اطمینان لازم را به ارباب خود داده بودند اما ناظران بازار انرژی به خوبی می دانند که عربستان، نهایتا به اندازه کاهش اخیر در تولید خود، یعنی حدود ۴۵۰ هزار بشکه در روز، توان افزایش تولید را دارد و این مقدار، نه تنها کاهش عرضه احتمالی ایران در آینده، بلکه کمبود عرضه فعلی ناشی از کاهش تولید ونزوئلا و برخی دیگر از کشورها را هم جبران نخواهد کرد لذا یانکی ها بازی دیگری را در پیش گرفتند.

■ پرده سوم؛ بازی با عربستان، فشار بر اوپک، درخواست کمک از روسیه

ترامپ، توئیت هایی را منتشر کرد که در آن انتقادات شدیدی از اوپک مطرح کرده بود. ترامپ اوپک را مسئول قیمت های بالا و بی ثباتی در بازار نفت دانسته و خواستار افزایش تولید شد. همزمان عربستان هم طرحی را ارائه کرد تا اوپک در اجلاس خود توافق کاهش عرضه را ملغی کند. روسیه نیز به عنوان همراه جدید اوپک از این طرح حمایت می کرد. اما این نشست یک هفته قبل (۱ و ۲ تیر) برگزار شد و در عمل چیزی جز افزایش عرضه به میزان اسمی یک میلیون بشکه مصوب نشد و توافق محدودنگه داشتن عرضه هم پابرجا ماند ضمن آن که طبق پیش بینی ها، با این توافق در عمل نهایتا چیزی حدود ۵۰۰ تا ۶۰۰ هزار بشکه به تولید افزوده خواهد شد که نمی تواند جایگزینی برای تولید ۳/۸ میلیون بشکه ای ایران باشد. همزمان خبرهایی منتشر شد که نشان می داد آمریکایی ها قصد مذاکره با روسیه برای کمک در این مسیر را دارند. روسیه که در نشست قبلی با وجود حمایت از افزایش تولید، نهایتا به حفظ چارچوب توافق کاهش تولید راضی شده بود، می توانست گزینه مناسبی برای افزودن بر عرضه باشد اما شواهد نشان می دهد که آن ها نیز انگیزه ای قوی برای کاهش تولید ندارند مگر آن که از منافع آن ها در همه بازارها حمایت شود.

■ روسیه از افزایش عرضه نفع می برد؟

این که روسیه با طرح های افزایش عرضه به گونه ای که قیمت را کاهش دهد، موافقت کند، موضوعی بسیار جنجالی است. واقعیت این است که آن ها، تلاش می کنند تا در شرایط فعلی، ضمن حفظ قیمت های بالا، سهم خود را هم از بازار افزایش دهند. لذا طرح های افزایش عرضه را مطرح کردند. اما قطعا آن ها با توجه به صادرات روزانه شش میلیون بشکه نفت، نمی خواهند حتی یک دلار هم از قیمت آن کاسته شود. در این باره خطیبی کارشناس نفتی و نماینده سابق ایران در اوپک در گفت و گویی تاکید می کند که روس ها، علاوه بر قیمت نفت، نگران قیمت گاز خود هم هستند. آن ها به عنوان یکی از مهم ترین صادرکنندگان گاز، ترجیح می دهند قیمت انرژی بالا بماند. معمولا قیمت گاز به صورت ضریبی از قیمت نفت تعیین می شود و کاهش قیمت نفت به منزله کاسته شدن از قیمت گاز و ضربه جدی به درآمدهای روس هاست؛ روس هایی که هم اکنون در تحریم آمریکا هم هستند. لذا احتمال همراهی روس ها با افزایش عرضه نفت فقط به شرایطی محدود می شود که اولا از ثبات قیمت ها مطمئن شوند و ثانیا منافع قابل توجهی در بازارهای مختلف نصیب آن ها شود، موضوعی که کمی بعید است لذا راهبرد جدید آمریکا هم، همانند فشار بر اوپک، تقریبا ناکام مانده است.

■ پرده چهارم؛ درشت گویی بی اساس به کمک خبرسازی رویترز

در این شرایط، حالا آمریکایی ها به کمک ابزارهای رسانه ای خود دست به فضاسازی گسترده زده اند تا تحریم نفت ایران را کاملا موفق و حداکثری جلوه دهند. اواسط هفته جاری اخباری به نقل از مقامات آمریکایی منتشر شد که حکایت از درخواست این کشور برای قطع دریافت نفت از ایران در موعد مقرر در نوامبر –نیمه آبان- داشت. جالب است که این اخبار، حرف از قطع و نه کاهش خرید نفت از ایران می زنند. موضوعی که در دوره قبل تحریم ها و با وجود همراهی کامل اروپا و پشتیبانی کامل قطعنامه شورای امنیت هم ممکن نشد. در آن دوره، کاهش خرید از ایران به صورت پلکانی اعمال می شد و در همین شرایط هم بسیاری از کشورها توان اجرای آن را نداشتند چرا که پالایشگاه های خود را بر اساس ویژگی های نفت ایران طراحی و تنظیم کرده بودند. این اخبار، که باز هم توسط رویترز، ساخته و منتشر شده است، می گوید که آمریکا حتی با هم پیمانان ایران مثل عراق، ترکیه و چین هم مذاکره می کند تا حتی چین هم خرید نفت از ایران را متوقف کند. کاملا واضح است که این گونه ادعاها، کاملا نشدنی است و از نظر فنی، اقتصادی –با توجه به شرایط بازار نفت- و سیاسی ممکن نخواهد بود. اما گویا پرده جدید فشار نفتی آمریکا بر ایران بر درشت گویی و ایجاد فضای رسانه ای منفی متکی است تا قبل از اعمال واقعی تحریم ها و مشخص شدن اثر واقعی آن، فشار روانی بر مردم ایران افزایش یابد و مشتریان نفتی ایران درباره ادامه خرید، دچار تردید بیشتری شوند. با این توضیحات، حال می توانیم به سراغ پیش بینی هایی درباره آینده و وضعیت صادرات نفت کشور برویم و ببینیم که در عمل، تحریم نفتی چقدر محقق خواهد شد. همچنین مروری بکنیم بر ابزارها و راهکارهای ایران برای مقابله با این تحریم که گویا از نظر آمریکا بسیار مهم است.

■ وضعیت بازار به نفع آمریکاست یا ایران؟

دیدیم که در این شطرنج نفتی، تاکنون ایران توانسته است حملات مختلف آمریکا را دفع کند؛ هم بازاربایی خاموش را خنثی کرده و هم مانع از تصویب طرح آمریکایی عربستان در نشست اخیر اوپک شده است. اما از این پس چه خواهد شد؟ ایران هم اکنون حدود ۲/۲ میلیون بشکه نفت در روز صادر می کند که بسیاری از تحلیل گران معتقدند تحریم های آمریکا روی ۵۰۰ هزار تا یک میلیون بشکه در روز از این صادرات موثر خواهد بود و به هیچ وجه مشابه کاهش صادرات در دوره قبلی تحریم ها نخواهد شد. البته شرایط بازار و همچنین اقدامات ایران نیز در این شرایط، بسیار تعیین کننده است. درباره شرایط بازار باید توجه کرد که هم اکنون بازار به دلیل کاهش حدود ۸۰۰ هزار بشکه ای تولید ونزوئلا تحت فشار است و نرخ ها به سطح بالاترین ارقام طی چهار سال گذشته رسیده است. علاوه بر آن، بر خلاف دوره قبلی تحریم ها، نشانه ای درباره افزایش تولید نفت شیل آمریکا هم وجود ندارد و اگر افزایش تولیدی در این بخش اتفاق بیفتد، در بلندمدت محقق خواهد شد. در آن دوره متاثر از افزایش قابل توجه قیمت نفت تا بیش از ۱۰۰ دلار، نفت شیل آمریکا صرفه اقتصادی پیدا کرده بود و طی حدود شش سال از ۲۰۰۵ به بعد، تولید نفت آمریکا را از حدود ۶ به ۱۰ میلیون بشکه رسانده بود. لذا درست در سال های اعمال تحریم ها علیه کشورمان، آمریکا به سطح بی سابقه ای از تولید نفت دست یافته بود که می توانست به راحتی، خروج ایران از بازار با حدود دو میلیون بشکه را در روز پوشش دهد. اما بعد از آن و در پی اشباع بازار نفت از عرضه گسترده، قیمت نفت به شدت کاهش یافت و بسیاری از سرمایه گذاری ها در استخراج نفت متوقف شد و اکنون بازار در شرایطی است که طبق گفته وزیر نفت کشورمان، توان افزایش قابل توجه تولید را به هیچ وجه ندارد.

■ مهره های ایران در شطرنج نفتی

فهمیدیم که تلاش های آمریکا برای حذف نفت ایران تاکنون به ثمر ننشسته است و شرایط بازار هم اگر کاملا به نفع ایران نباشد، به نفع آمریکا هم نیست. در این شرایط، ایران ابزارهایی هم دارد که می تواند از شدت تحریم نفتی بکاهد. چنان که توضیح دادیم، دیپلماسی انرژی، مذاکره با مشتریان، ارائه تخفیفات معقول و تعریف همکاری های گسترده که فروش نفت بخشی از آن است، نمونه ای از این ابزارهاست که چنان که توضیح دادیم پیش از این نیز استفاده می شده است. علاوه بر آن، ایجاد تنوع بیشتر در نفت تولیدی کشور –از نظر نوع و درجه سنگینی- باعث خواهد شد طیف وسیعی از پالایشگاه ها با ویژگی های مختلف، محتاج نفت ایران بمانند و پیدا کردن جایگزین برای همه آن ها در عمل میسر نشود یا این که زمان بسیار زیادی ببرد. افزایش تولید از میدان های غرب کارون که نفت بسیار سنگینی دارد، به تازگی با سرعت در حال انجام است و طبق گفته مدیرعامل شرکت متن که متولی توسعه این میادین است، زیرساخت های تولید بیشتر و انتقال از اواخر سال گذشته فراهم شده است. با این اقدام، ایران صاحب یکی از متنوع ترین سبدهای نفتی جهان شده است که تحریم پذیری آن را سخت تر می کند. راهکار دیگر ایران که درباره میعانات گازی –نوعی نفت بسیار سبک- در دسترس و قابل انجام است، افزایش ظرفیت پالایشگاهی و تولید فراورده و صادرات آن است، موضوعی که برای صادرات آن، حساسیت کمتری وجود دارد و مشتریان خرد بیشتری برای آن وجود دارند. تکمیل فازهای دوم و سوم پالایشگاه ستاره خلیج فارس کمک خواهد کرد عمده میعانات گازی کشور در داخل تبدیل به فراورده و با دردسر کمتری صادر شود. علاوه بر آن ما می توانیم به راهکارهای تهاتری نیز بیندیشیم.

■ نگاه بلندمدت؛ بورس چینی و کاهش اعتبار آمریکایی

این ها همه نگاه کوتاه مدت به موضوع است. در بلندمدت، ممکن است بسیاری از این معادلات تغییر کند و اتفاقاتی له یا علیه ما بیفتد. یکی از اتفاقات خوب برای ما، ایجاد و توسعه بورس نفتی چین بر مبنای یوان است. در این بازار کاغذی جدید برای نفت، طلای سیاه بر مبنای یوان، معامله و قیمت گذاری می شود و امکان معاملات و قراردادهای بیشتری را بر مبنای یوان فراهم می کند. این موضوع اگرچه در نگاه اول و در کوتاه مدت، امتیاز مهمی برای ما محسوب نمی شود اما در نگاهی بلندمدت تر، خطری جدی برای آمریکا و اقدامات یک جانبه این کشور است. می دانیم که یکی از ابزارهای مهم قدرت اقتصادی آمریکا دلار و جهان روایی این ارز است و یکی از پایه های جهان روایی دلار، معاملات نفتی بر پایه دلار است. موضوعی که با تحریم نفتی ایران، بعد از اقدامات خصمانه علیه دو تولید کننده دیگر یعنی ونزوئلا و روسیه، متزلزل خواهد شد. پایگاه تحلیلی معتبر اویل پرایس، چندی پیش تصریح کرد "اکنون که تحریم های آمریکا در افق ایران قرار گرفته، یوان ممکن است نفوذ بیشتری پیدا کند زیرا پکن وعده داده است به خرید نفت از ایران ادامه خواهد داد و به احتمال قوی، این معاملات نفتی به یوان خواهد بود". بر این اساس، تیغ تحریم آمریکا، شمشیری دولبه خواهد بود که یک سوی آن کشور تحریم شده را آزار می دهد اما از سوی دیگر "پترودلار" را هدف قرار خواهد داد که به قدرت و جهان روایی اقتصاد آمریکا ضربه خواهد زد.

■ شطرنج نفتی در جریان است

با همه این ها، بازی نفتی برقرار است و ماجرا جوانب گسترده ای دارد. تاکنون ما توانسته ایم در برابر انواع فشارهای آمریکا موفق باشیم اما می دانیم که تحریم در عمل هنوز شروع نشده است. استفاده هوشمندانه و فعال از ابزارهای موجود کمک خواهد کرد کارایی تحریم نفتی حداقل شود و عملا به منابع ارزی و ریالی حاصل از آن آسیبی وارد نشود. روند کوتاه مدت در بازارها و همچنین روندهای بلندمدت در مجموع به نفع ماست تا تیغ تحریم ها را کند کنیم. علاوه بر ابزارهای دیپلماسی انرژی، اوپک، معامله، تخفیف و چانه زنی با مشتریان، افزایش تنوع نفت و تولید فراورده ها، ما ابزارهای دیگری مثل افزایش فروش غیر رسمی و تهاتر را هم در پیش رو داریم که البته باید با دقت و نظارت انجام شود. طبق گفته وزارت نفت، ایران گزینه هایی برای دور زدن تحریم ها در اختیار دارد که باعث می شود ما عملا تاثیر جدی از تحریم نپذیریم. زنگنه البته درباره ماهیت این مسیرها توضیح نمی دهد چرا که بلافاصله توسط آمریکا مسدود خواهند شد. مسیرهایی که اگرچه بر هزینه مبادله ما اندکی خواهد افزود اما می تواند آخرین پرده از فشار تحریمی آمریکا یعنی فشار و تهدید شدید و گسترده مشتریان را خنثی کند. این شطرنج در جریان است و امید بسیار هست که در این بازی، نه تنها کیش نشویم بلکه ترامپ را در حالی ببینیم که آرزوی دو ساله اش برای ایجاد محدودیت جدی در صادرات نفت ایران به یک رویای محال تبدیل شده است.

جدول متوسط [شماره ۷۱۴۹]

طراح جدول: امید موسوی

افقی: ۱- شبیه – مفارقت - بخشیدن- ریه - دفعه ۲- مجلس اعیان- لغزنده – همچنین – گِل نرم - تصدیق روسی ۳- فلز سرچشمه- از اشکال هندسی- ریشه- آتش - بعید ۴- سخن زیر لب- پارچه دریایی- خالص- گوسفند جنگی - چون ۵- منشی - طریق - نارس - رودمصر - کنز ۶- کوه اروپا- از خواهران برونته- آقا ۷- مقابل- فریاد- پادشاه – مکر و حیله – ضروری ۸- پیمانه- پارچه نخی نازک- جرس – جامه حمام- کاشف واکسن آبله ۹- برزن – ورق – غذای بیمار – پس – ویتامین جدولی ۱۰- مایه حیات- آلت موسیقی – به جا آوردن- پاداش- ابزار نجار ۱۱- چراغ دریایی- آبادی- پسوند حفاظت- نمونه- تفقد

عمودی: ۱- ستوده- حوالی ۲- اجباری- آش ۳- گرداگرد دهان- ماه سرد - غربال ۴- مادر- بینش - میل ۵- دوا- یکدندگی- خاطر ۶- پرپیچ و خم - چله کمان ۷- دانه خوشبو- نت ششم – ناپیدا ۸- گریبان – ترمز چارپا – خاک ۹- صمغ – دربست کارخانه – سائل ۱۰- سنگر - لحظه ۱۱- نفس خسته – تعادل خارجی ۱۲- وسط – می دهند و رسوا می کنند – ضبط صوت قدیمی ۱۳- بلبل – خیس – بزرگی ۱۴- بخشی از پا – پهلوان – فرمان هنری ۱۵- سست - لباس رسمی زنان ژاپنی ۱۶- خوشحال – قدم یکپا – سنگین ۱۷- از درندگان – پروردگار – نوعی یقه ۱۸- شن – برجستگی لاستیک – علامت جمع ۱۹- رفوزه – حلوایی که با آرد گندم، روغن و خرما تهیّه می شود ۲۰- غارت- فراغ

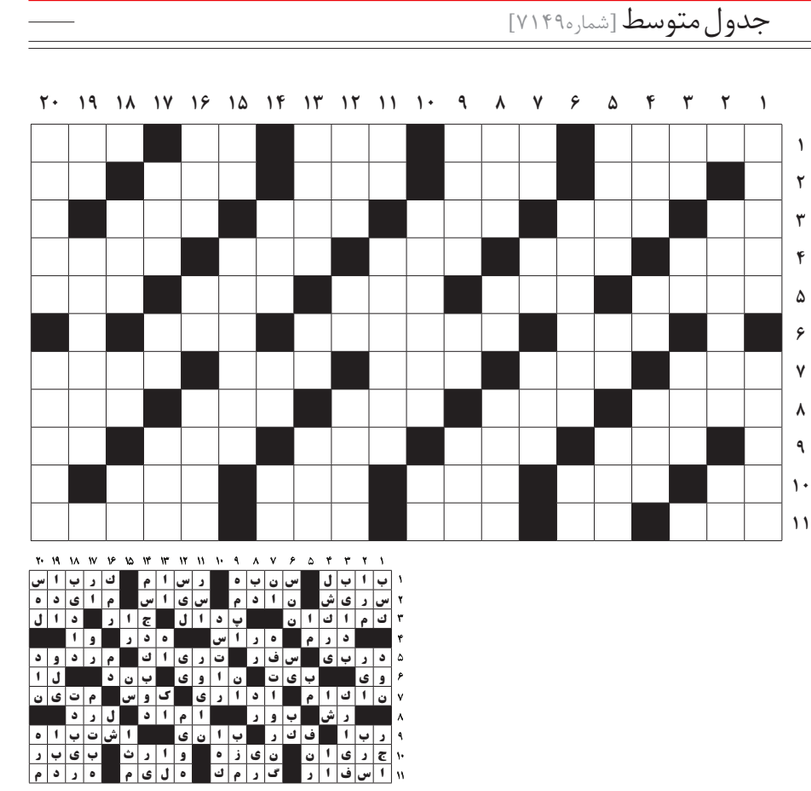

حل جدول شماره ۷۱۴۸

جدول سخت [شماره ۳۵۹]

طراح جدول: بیژن گورانی

افقی: ۱- آژیر خطر - کشتی حمل سوخت های مایع - دارای حرکت- حرف همراهی ۲- خالی- عوض و بدل کردن- مژدگانی- از بحور شعر ۳- ادرار را از کلیه به مثانه هدایت می کند - بخش مراقبت های ویژه در بیمارستان - گدای سمج ۴- رودی در فرانسه – تون تاب- کشور- خارج ۵- نام قائم منتظر (عج)- حرکت باد یا نسیم- لبه تیز شمشیر- نقش گل و گیاه روی پارچه ۶ –فراخوانده شده- وقت و هنگام- فرمان ها ۷- از عناصر چهارگانه- کهن و قدیمی- خط های پیشانی- بیابان گرد ۸- جسم ها- مساوی و برابر- نژاد مردم پرو- از مهم ترین محصولات کشاورزی ۹- حج بر او واجب است- منظومه حماسی ولتر درباره هنری چهارم- از الحان باربدی ۱۰- نابود شونده- غیرقابل انکار- سرپرستی امور موقوفات- کالبد ۱۱- ضربه سر در فوتبال- نامی پسرانه- عددی مبهم از سه تا نه- مصیبت ها.

عمودی: ۱- تمام کردن- دارای طعم خوش و دلپذیر ۲- له شده- جنازه ها ۳- ردپا- مناسب استفاده روزمره ۴- زینت روی انگشتر- نخستین مهره گردن انسان ۵- هر نوع فلز- انسان ۶- بدون دلیل- علمای روحانی روی دوش می اندازند ۷- پیشوندی منفی- شاعر پارسی گوی قهستانی- نفس ۸- ارادتمند و دوستدار- یکی پس از دیگری ۹- کیسه وسایل خیاطی- آگاهانه ۱۰- دسر سنتی از عصاره جوانه گندم- شعبه ای از نژاد سفید ۱۱- بوی خوش- عالی و رفیع ۱۲- واحد پول کنیا- شهری در یونان ۱۳- دهمین خلیفه عباسی- گازی رادیواکتیو و بسیار سمی ۱۴- تپه کوچک- کامل و بی نقص بودن- دشمن سرسخت ۱۵- حیله و نیرنگ- نام مستعار ویلیام سیدنی پورتر، نویسنده آمریکایی ۱۶- پسران عرب- نویسنده ۱۷- ژانری سینمایی- امر فقهی که ترک و انجام آن مساوی است ۱۸- نوعی موشک نظامی- بهره وام ۱۹- پایتخت لبنان- واقعی ۲۰- روز جمعه- از حواریون مسیح (ع).

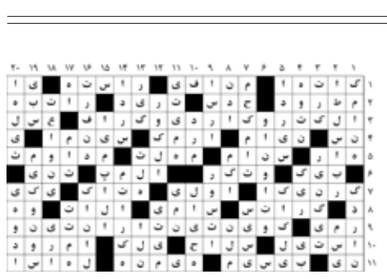

حل جدول شماره ۳۵۸

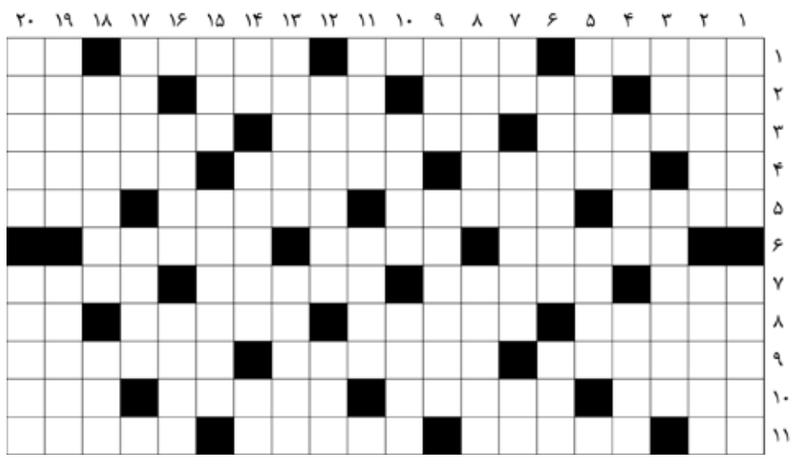

CMYK